

**Peaminister Siim Kallase kõne olulise tähtsusega riikliku küsimuse "Ettevalmistused Eesti liitumiseks Euroopa Liiduga" arutelul Riigikogus
11. aprillil 2002. aastal**

Rahvuslikud huvid ja Euroopa Liit

Lugupeetav Riigikogu aseesimees,
austatud Riigikogu liikmed,
suursaadikud,
head külalised,
Eesti avalikkus,

Peaministrina on mul au ja kohustus kõneleda täna suurimast ja julgeimast ettevõtmisest taasiseseisvunud Eesti Vabariigi ajaloos. Projektist, millele ulatuse, haarde ning olulisuse poolest on raske kõrvale leida võrdväärset näidet. Mõistagi on selleks Eesti ühinemine Euroopa Liiduga, pürgimus, mis sündis aastaid meie veendumustest ja eneseusust ning mis on täna tõesti teostumas.

Üheksa aastat tagasi Kopenhaagenis otsustas Euroopa Liit, et Euroopa ei ole veel lõplikult valmis, et EL-i edasine laienemine võib toimuda. Minu tänaseks ülikooli lõpetanud ja iseseisvat elu elavad lapsed õppisid sel ajal veel keskkoolis, Eestis olid alles vene väed.

Vaid kaks aastat hiljem, 1995. aasta augustis tõstsid Eesti parlamendisaadikud siinsamas saalis nagu üks mees käe, et kiita heaks Euroopa leping, mis nägi ette Eesti Liitumist Euroopa Liiduga.

1997. aastal otsustas Euroopa Komisjon läbirääkimistele kutsuda kuus riiki, nende seas ka Eesti. Paljud meist mäletavad kindlasti, millise võidujoovastusega Eesti avalikkus seda uudist tervitas.

Euroopa Liit on tänaseks jõudnud veendumusele, et 2002. aasta lõpuks peavad liitumisläbirääkimised järgmiste uute liikmetega olema lõpetatud. See tähendab, et keeruka protsessi lõpp läheneb ning me seisame valiku hetke ees - midagi pole enam võimalik edasi lükata, on vaja otsustada. Otsustada, kas me tahame läbirääkimisi lõpetada. Otsustada, kas me endiselt tahame Euroopa Liitu astuda. Otsustada, Milline on Eesti tulevik.

Eelnevast johtuvalt on Eestil valida, kas lõpetada liitumisläbirääkimised koos enamusega 10-st kandidaatriigist tänavu ning olla valmis liitumiseks 2004. aastal. Või teisisõnu. Meil on valida, kas liituda 2004. aastal tõenäoliselt koos Läti ja Leeduga või jätkata läbirääkimisi ning liituda umbes 2008. aastal koos Bulgaaria ja Rumeeniaga.

Läbirääkimised on rasked. Loomulikult. Läbirääkimised Euroopa Liiduga ei lõpe aga tulemusega, kus üks pool võidab ja teine kaotab. Lõppude lõpuks võidavad mõlemad, kompromisse peavad tegema mõlemad ning kompromiss, nagu alati, on mõistuse võit.

Oletagem siiski hüpoteetiliselt, et läbirääkimiste tulemus on Eestile halb. Oletagem, et läbirääkimiste lõppfaasis kuhjub nii palju meile ebasoodsaid lahendusi, et ühiskonnal tekib küsimus: miks me sinna liitu nii hirmsasti pressime, kui me ei saa sealt kohe seda, teist ja kolmandat.

Loomulikult peavad meil selleks puhuks valmis olema kõik võimalikud käitumisvariandid.

Selleks, et põhjendatult kujundada oma lõplik otsus liitumisprotsessi tähenduse ja tulemuste kohta, peaksime otsima vastuseid mitmele küsimusele. Mida on senine Eesti teekond Euroopa Liidu suunas meile näidanud? Kuidas hinnata Eesti elukvaliteedi paranemist seoses Euroopa Liidu poolt

nõutud muudatustega meie igapäevases elus?

Ühinemisprotsess - Eesti elanike heaolu suurendamise konkreetne programm

Ettevalmistused liitumiseks on tähendanud meie riigi, meie majanduse, meie demokraatia arengu ning moderniseerumise eesmärgistamist.

See on tähendanud meie tervise- ning elukeskkonna parandamist. Mullu ehitati 90 miljoni krooni Euroopa maksumaksja raha eest Rakveres, Paides ja Raplas vee- ja kanalisatsioonitorustikke. Praegu juba käivad Kuressaares ehitustööd 30 km uue vee- ja kanalisatsioonitorustiku ehitamiseks, milleks kulub 31 miljonit EL maksumaksja raha. Väga edukas on suhteliselt hiljuti käivitatud EL abiprogrammist ISPA raha taotlemisel Tartu Veevärk, mis kulutab lähiaastail 85 miljonit krooni liikmesriikide maksumaksja raha linna heitvee puhastamiseks ning 190 miljonit krooni peaaegu 100 kilomeetri vee- ja kanalisatsioonitorustike ehitamiseks.

Liitumissettevalmistused on tähendanud ka meie seaduste täiustamist ja kaasajastamist. Eurovastased käsitlevad seadusloome ühitamist võõraste normide sunnitud ülevõtmisena. Tegelikult on euroopalike normide ülevõtmine andnud meile hindamatu väärtusega oskusteavet oma elu paremaks korraldamiseks. Seejuures peaksime enamiku neist seadusandlikest aktidest vastu võtma nagnunii, ainult et see võtaks palju rohkem aega, kui meil poleks seoses läbirääkimistega olnud nii eesmärgistatud tegevust.

See on tähendanud meie oma ettevõtete toodangu kvaliteedi tõusu. Kelle huvides on olnud näiteks karmimad nõuded toiduainete valmistajaile? Loomulikult Eesti tarbija huvides.

Tähtis asi, mida on andnud Euroopa Liiduga liitumise projekt, on meie rahvusvahelise usaldusvääruse tõus. See puudutab nii majandust kui ka riiklust, õigussüsteemi. Euroopa Liidu kandidaatriigi staatus parandas oluliselt meie rahvusvahelisi usaldushinnanguid, mis on teinud palju odavamaks investeerimise ettevõttele ning laenu noorele perele.

Kodaniku jaoks väljendub meie rahvusvahelise usaldusvääruse kasv lihtsas asjas - meie kodanikelt ei nõuta enam Euroopas reisimiseks viisat. See on nii muide alles viis aastat. Kuid kas kellelgi on täna veel meeles, kuidas üks pikast viisajärjekorrast tüdinud kodanik purustas Soome saatkonna akna?

Meie infrastruktuurid on arenenud kiiremini, kui me üksi oleksime suutnud neid arendada. Euroopa Liidu abiga oleme olnud võimelised parandama rohkem maanteid. Näiteks Ikla-Tallinn-Narva maantee äärde kerkivad tahvlid Euroopa Liidu tähelipuga, kuna ISPA programmi raames remonditakse sel maanteel tänavu 120 kilomeetrit kokku 220 miljoni krooni eest. Phare programmi raames on valminud aga näiteks uus politsei kohtuekspertiisi keskus, mille maksumusest 39 miljonit krooni tuli Euroopa Liidu eelarvest.

Kokkuvõttes võib öelda, et Phare projektide maht on 2002. aastal suurenenud rohkem kui poole miljardi Eesti kroonini, ISPA poolt rahastatavate projektide maht küünib käesoleval aastal 460 miljonit Eesti kroonini.

Läbirääkimiste sõlmküsimumused

Jah, me võime öelda, et liitumisprotsess ise on andnud meile juba nii mõndagi. Kuid kas me oleme ka läbirääkimistel suutnud seista meie huvide eest piisavalt? Kas pole senine kasu Euroopa Liidust mitte nagu klaashelmed, mida võtame vastu suurte järeleandmistega eest, nagu küsis minult paar päeva tagasi üks lugeja Eesti Päevalehe online-intervjuus?

Kirjeldasin alguses Eesti teed Euroopa Liitu kui suurt projekti. Kui me vaatame laienemisprotsessi Euroopa Liidu poolt, näeme, et tegemist on veel hiiglaslikuma projektiga. 15 Euroopa Liidu liikmesriigi parlamendid ja valijad on Euroopa Liidu laienemise põhimõtteliselt heaks kiitnud ja alustanud läbirääkimisi liidu liikmeks pürgijatega.

Meie oleme vaid üks neist pürgijatest ja meiegi peame oma liikmeks saamisele saama heakskiidu 15 liikmesmaa parlamentidelt, kes nagu meiegi lähtuvad oma kodanike ja valijate huvidest. Piltlikult öeldes peab Mulgimaa talumees rääkima läbi Hispaania oliivikasvatavate, Prantsuse kartulikasvatavate ning Hollandi tulbiaretavatega. Veel enam, nad peavad omavahel kokkuleppele jõudma. Ning siin me räägime vaid ühest valdkonnast. Euroopa liidu läbirääkimised käivad aga 31 erineva väga mahuka ühisseadusandluse peatüki üle.

Minu hinnangul oleme me olnud läbirääkimistel head. Aga mitte liiga head. Oleme Euroopa Liiduga ka vaielnud pikemalt kui keegi teine, näiteks töötajate vaba liikumise üle. Ärme laseme ennast eksiteele viia rahvusvaheliselt levinud kiidusõnadel. Sest paraku ei märka me pahatihti, et samu kiidusõnu kuulevad nii sloveeniid kui näiteks tdehhid. Kui panna tähele näiteks naabrite ajakirjanduses ilmuvaid rahvusvahelisi hinnanguid, siis sealt paistab olukord välja hoopiski teistsugune ning mõistagi kohalikele hoopis soodsam. Seega olgem enda üle uhkustamisega ettevaatlikud. Olgem realistlikud ja ajagem oma asju, meie läbirääkimiste tulemus ei sõltu teistest vaid meist endast.

Ärgem seejuures unustagem, et meie läbirääkijad ei toimi tühjuses. Ka parimatel läbirääkijatel pole võimalik midagi saavutada, kui neil pole kodust tagalat. Läbirääkijad sõltuvad Eestis tehtavast seadusloomest ning riigi arendamisest, sisepoliitilistest probleemidest, hoiakutest ja otsustustest. Pole kahtlust, et valitsuse vahetusel Eestis tekkis paratamatu paus seadusloomes, mis omakorda on aeglustanud mitmete kavandatud seaduseelnõude ja valitsuse määruste menetlemist.

Siseriiklikus tegevuses euroopaliku õigusruumi kujundamisel Eestis on jäänud viimased pingutused. Valitsuse ülesanne on aasta jooksul tuua Riigikokku ligemale 80 seaduseelnõu, Riigikogu peab neid vaagima ja tegema neist Eestile vajalikud ning elu edendavad seadused. Ilmselt viimaseks jäävas aruandes annab Euroopa Komisjon sel aastal hinnangu Eesti ja teiste kandidaatide valmidusele toimida Euroopa Liidu liikmesriigina. Ning seda valmidust hinnatakse juba suvise seisu põhjal.

Läbirääkimiste lõpetamiseks on lähikuudel ülimalt oluline, et valitsus ja parlament teeksid vajalikud poliitilised valikuid ega lükkaks edasi ebamugavaid otsuseid.

Täna on meie ees läbirääkimistel järgmised sõlmküsimumused.

Energeetika. Me oleme loobunud soovist sulgeda täielikult meie elektriturg konkurentide eest. Seda on tervitatud. See on tulevikus ennekõike meie endi tarbijate huvides. Me taotleme mõistlikke üleminekuperioode turu täielikule avamisele, et meie põlevkivienergeetika saavutaks õigeks ajaks vajaliku konkurentsivõime.

Maksustamine. Selles valdkonnas on kaks sõlmküsimumust. Üks on maksuvaba kaubanduse säilimine laevadel, mida oleme taotlenud. Teine on küsimus, kas Eesti otsese maksustamise poliitikat käsitletakse liitumisläbirääkimiste käigus.

Maksuvaba kaubanduse säilimine laevadel on teema, mille suhtes liikmesriigid on paindumatult eitaval seisukohal. See on maksupoliitiliselt mõistetav ja loogiline. Kui on ühisturg, siis ei saa lubada, et ühes turu osas kaubeldakse erinevate maksustamisreeglite alusel. Tulen maksustamisküsimumuste juurde tagasi veel edaspidi.

Põllumajandus. Ma ei lähe selles valdkonnas liiga üksikasjalikuks, kuna teie ees esineb ka põllumajandusminister Jaanus Marrandi. Rõhutan vaid ühte eesmärki, mida tahame saavutada läbirääkimiste käigus. See on õiglane juurdepääs Euroopa Liidu turule, küsimus tootmiskvootidest. Täna pakutakse meile tootmiskvoote, mis peaksid meid sundima oma tootmist piirama. See ei ole vastuvõetav. Meie põllumajandus on võrdsete tingimuste korral täiesti konkurentsivõimeline Euroopa turul. Järelikult on põhimõtte küsimus, et meid ei piirataks ebaõiglaste tootmiskvootidega. Kavatseme põllumajanduspeatüki läbirääkimistel selle küsimuse seada enda jaoks peamiseks eelistuseks.

Rahanduspakett. Läbirääkimised finantsküsimuste üle Euroopa Liiduga on äärmiselt rasked - eelarveraha jagamine on alati raskemaid teemasid nii riikides kui riikide vahel. Usun siiski, et praegusi ja tulevasi liikmesriike rahuldav kompromiss on võimalik lähtuvalt Euroopa Liidu Berliini tippkohtumisel sündinud kokkuleppest, mis paneb paika eelarve raamid kuni aastani 2006.

Euroopa Komisjoni esialgse ettepaneku kohaselt hakkaks Eesti alates liitumisest saama maaelu arengu ja põllumajanduse arendamiseks märkimisväärseid summasid: 1,2 miljardist kroonist 2,3 miljardi kroonini aastatel 2004-2006. Alates 2005. aastast hakkaks Eesti põllumehed järk-järgult saama ka otsetoetusi.

Samas peab tõdema, et liitumisjärgse finantspaketi puhul on Eesti avalikkuses seni keskendunud liialt ühekülgsele põllumajandustoetuste määrale. Pakkumise teine pool ehk regionaalarengusummad on ometi märksa suurem osa paketist ning teenib laiemat riiklikku huvi: ühtlast ja stabiilset arengut kogu Eestis. Regionaalarengu toetamiseks on komisjon välja pakkunud Eestile summa 9,5 mlrd krooni aastateks 2004-06 ehk ligi 3,2 mlrd krooni aastas.

Euroopa Komisjoni poolt tehtud ettepanek arvestab teatud määral kandidaatriikide huvidega, jätab aga ka veel ruumi läbirääkimisteks. Lähtekoht on mõisteta. Aga mõisteta on ka see, et tulevased liikmesriigid tahavad, et neid võrdselt koheldaks.

Meie seisukohast on olulisim, et meid ei sunnitaks võtma siduvaid kohustusi järgmise, 2007-2013 aasta eelarveraamistiku kohta. Nendeks eelarveläbirääkimisteks on Eesti juba täieõiguslik liikmesriik ja peab omama võrdseid võimalusi teiste riikidega Euroopa Liidu põhiküsimuste otsustamisel. See on minu kindel veendumus.

Rahvuslikud huvid tuleviku Euroopas

Lugupeetavad kuulajad,

Meie lõppeesmärk ei ole liitumisläbirääkimiste lõpetamine. Meie lõppeesmärk ei ole isegi mitte Euroopa Liidu liikmestaatus. Need on vaid vahendid eesmärgi saavutamiseks. Seniste vaesemate liitujariikide kogemus kinnitab, et Eesti ja meie saatusekaaslaste jaoks tähendab Euroopa Liiduga ühinemine elanike heaolu ning sotsiaalse turvalisuse kiiremat kasvu. Meie lõppeesmärk ongi kogu ühiskonna ja iga Eesti elaniku heaolu kasv ning Euroopa Liiduga ühinemine on üks kõige olulisem vahend selle eesmärgini jõudmiseks.

Läbirääkimised lõpevad kord. Aga ei meie ega Euroopa Liidu muutumine ei lõpe läbirääkimistega, nagu abielu ei lõpe pulmadega. Mina näen liitumisläbirääkimisi ning meie edasist tegutsemist Euroopa Liidu liikmena kui ühte tervikut. Seetõttu peame nägema ka seda, kuidas käitume tulevase Euroopa Liidu liikmena. Milline on meie strateegia seal? Milliseid arenguid toetame? Millises suunas soovime meie suunata Euroopa Liidu arengut?

Minu kindlaks veendumuseks on, et Eesti peab Euroopa Liitu viima oma tugevused ning katsuma vabaneda oma nõrkustest. Ma usun ka seda, et mida kiiremini me Euroopa Liiduga liitume, seda tugevamad me oleme. Jah, me taotleme läbirääkimistel mitmeid erisusi, mitmeid üleminekuperioode, mitmeid vastutulekuid Euroopa Liidult. Osa nendest taotlustest on kahjuks meie nõrkuse väljendus, kuid palju on ka asju, kus Eesti seisukohtade kaitsmine tähendab meie senise arengu kaitsmist, meie soovi võtta Euroopa Liitu kaasa meie tugevus.

Euroopa Liiduga liitumise valguses räägime palju meie rahvuslikest huvidest. Tahaksin täna rõhutada, et just meie tugevad küljed majanduses ja kultuuris ongi need rahvuslikud huvid, mida me rõhutatult peame kaitsma. Teisalt on need just selliseid asjad, mis peaksid tugevamaks tegema ka Euroopa Liitu, juhul kui meie sinna hakkame kuuluma.

Lubage mul rääkida mõnedest meie tugevustest lähemalt.

Üheks Euroopa Liidu edasise arengu võtmeküsimuseks on põllumajanduse arengustrateegia. Põllumajandusküsimused tõusevad peatselt ka meie läbirääkimiste keskseks küsimuseks.

Me saaksime suurepäraselt hakkama kogu Euroopa toiduaineturul, kui sellel turul eksisteeriks aus konkurents ja kui teisi tootjaid ei turgutataks üleloomulike toetustega Euroopa maksumaksjate arvel. Aga isegi sellele turule, kus teised tootjad on eelisseisundis, ei taheta meid hästi lasta. Meile tahetakse kehtestada tootmiskvoodid, mis on täiesti ebaõiglased, mistõttu peab Valitsus läbirääkimistel Euroopa Liiduga põllumajanduse tootmiskvootide küsimust üheks kõige tähtsamaks.

Mina ei tähtsustaks liigselt küsimust meile osaks saavast Euroopa põllumajandustoetustest. 25% on kopsakas summa ja ega me tänagi SAPARDi süsteemi kaudu vähe tuge ei saa. Me peame mõistma teiste riikide maksumaksjate pahurust, sest see kõik tuleb ju nende taskust. Küll aga pean ma vajalikuks kujundada meie seisukoht Euroopa põllumajandustoetuste ja tootmiskvootide süsteemi suhtes tervikuna. See on süsteem, mis pole meile kasulik, ei lähtudes meie tänasest toiduainetööstuse konkurentsivõimest ega tulevasesst olukorrast, kus me hakkame maksma kinni toetusi teiste riikide mahajäänud põllumajandusele.

Euroopa Liidu sees peame hakkama võitlema moodsa ja turumajandusliku põllumajanduse eest. Me leiame selles lähenemises mõttekaaslasi, aga samas on ka neid riike, kes arvavad vastupidist.

Meie laevadel, mis sõidavad Eesti ja teiste maade vahel, ei maksa keegi ostetud kaupade eest ei käibe- ega aktsiisimaksu. Me oleme seda soovinud säilitada. Euroopa Liidu liikmesmaad on jäigalt selle vastu lähtudes maksupoliitika õigest loogikast. Pole õiglane teiste käibe- ja aktsiisimaksu maksjate suhtes, et mingite ostude eest neid makse ei pea maksma.

Samal ajal on maksuvaba kaubandus Eesti laevandusele tähtsaks teguriks, mis lubab meelitada meie laevadele rohkem reisijaid ja kasvatada sellega seoses piletitulu, mis omakorda võimaldab teha investeringuid, nii hädatarvilikke laevanduse kaasajastamiseks ja tema konkurentsivõime tõstmiseks. Jällegi peame tõdema, et laevafirmade konkurents Läänemerel on ebaõiglane ja maksuvaba kaubandus laevadel aitab seda meie huvides tasakaalustada.

Kui meile seda eelist ei jää, on meil edasiseks tegutsemiseks mitu võimalust. Mitmed meie konkurendid Läänemere laevanduses toetavad oma firmasid maksumaksja rahast, kas otse eelarvest või maksusoodustuste kaudu. See võimalus on ka meil olemas ja tõenäoliselt tuleb seda ajutiselt ka kasutada, aga siis peame vastama teiste majandusharude esindajatele, miks nendele selliseid tugisüsteeme ei võimaldata. Seda küsivad nii töösturid kui ehitajad. Teine võimalus on asuda jõuliselt koostöös teiste Euroopa Liidu liikmesmaadega võitlema õiglase konkurentsi kehtestamise

eest Läänemerel. See on kindlasti tulemuslikum tee. Ja ma olen veendunud, et meie laevandus oleks selles olukorras kindlasti konkurentsivõimelisem kui mitmete konkureerivate riikide laevandus. Me oleme ka selles valdkonnas tõhusamad ja paindlikumad kui teiste riikide laevandused. Kui vaid meil lastaks tegutseda.

Kas põlevkivienergeetika on meie tugevus või meie nõrkus? Olen veendunud, et põlevkivienergeetika olemasolu on meie selge eelis. Ja me peame kujundama selge poliitika, kuidas seda eelist uuenevas olukorras ära kasutada. Euroopa Liit on teinud otsuse, et elektriturg avaneb. Mis tähendab, et kunagi tulevikus saab eesti tarbija ise otsustada, kas ta ostab elektrit Eesti Energialt või Preussen Elektralt või Imatran Voimalt. Mis tähendab, et tarbija saab valida endale hinnalt ja kvaliteedilt soodsaima elektri. Keegi ei sõltu enam ühestki riiklikust monopolist. Selleks hetkeks, mis ei tule veel homme, on meil kõik võimalused omada konkurentsivõimelist elektritootmist, mis võib edukalt konkureerida ka naaberriikide turgudel. Muidugi, selleks tuleb tööd teha ja tootmine ette teada oleva aja jooksul moderniseerida, aga vastavad kavad on ju olemas ja need tuleb ellu viia.

Maksupoliitika üle peetavad läbirääkimised on meie jaoks olnud piisavalt keerulised. Keskseks on olnud taotlus säilitada maksuvaba kaubandus laevadel.

Tervikuna aga on otseste maksude süsteem, mis kehtib Eestis, soodne nii kodanikule kui ka ettevõtjale. Meie maksud on madalad, meie ettevõtjad saavad loodud kasumi maksuvabalt oma ettevõttesse investeerida. Meie maksukoormus 2002. aastal on 34,1 protsenti.

Kogu Euroopa liigub maksukoormuse alandamise suunas. Samas tekitavad need maad, kus maksukoormus on madalam rahulolematust teistes, kes näevad madalaid makse selge konkurentsieelisenä. Niisiis on soov maksupoliitilisi eeliseid mitte lubada. Ees seisab raske võitlus.

Minu arvates on otseste maksude üle otsustamine vaja vältimatult jätta iseseisvate riikide pädevusse. Kui me tahame vähendada oma mahajäämust arenenud naaberriikidest, siis mis on need vahendid, millega riik saab oma majandust ergutada, oma ettevõtlusele soodsamaid tingimusi luua, kui need ei ole otsesed maksud. Otseste maksude vaheliste erinevuste tõkestamine tähendab ka riikide erinevate arengutasemete ühtlustumise olulist aeglustumist. Meil on selles lähenemises ka mõttekaaslasi. Nagu Suurbritannia, Iirimaa, Luksemburg.

Me läheme Euroopa Liitu tugeva rahandusega. Meie eelarve on tasakaalus. See on tänapäeva maailma jaoks ülitähtis küsimus. Paljud Euroopa Liidu liikmesmaad võitlevad tänagi eelarve puudujäägiga. Loomulikult on meiegi jaoks tulevases Euroopas tähtis eelarvedistsipliin. Täna on Euroopa riikide laenukoormus vägagi erinev. Meie avalik sektor on võlgu väga vähe. Me soovime, et iga riik tegeleks oma riiklike võlgadega ise, ega kasutaks selleks teiste ressursse, samuti ei tohiks teiste riikide võlgadest tulenev ebastabiilsus kahjustada usaldusväärse rahandusega riike.

Meie rahasüsteem on usaldusväärne, meil ei ole riigi osalusega kommertspanku, mis pole kaugeltki veel üldine Euroopa Liidu liikmesmaades. Loomulikult ootame meie, kes me oleme nii palju vaeva näinud erastamisega, et ka mujal Euroopas vähendatakse sellist riskitegurit, nagu riigi osalusega kommertspangandus.

Euroopa Liidu tulevik on Eesti tulevik

Lugupeetavad kuulajad,

Me tahame Euroopa arendamisel kaasa rääkida. Me tahame, et Euroopa oleks suur, võimas, moodne ja paindlik. Me tahame, et Euroopa omaks arvestatavat mõju kogu maailmas nii majanduses kui ka poliitikas. Tugev Euroopa on meile kasulik ja vajalik. Me tahame osaleda Euroopa juhtimises. Kui

me selles ei osale, siis pole meil ka võimalik tõhusalt kaitsta oma talunike, laevnike, autovedajate, tööliste, lühidalt meie elanike huve. Pidagem meeles, et kui me jääme mingil põhjusel Euroopa Liidust väljapoole, siis pole meil sootuks mingit võimalust oma huvisid Euroopas ja mujal maailmas kaitsta.

Me taotleme, et meie osalus Euroopa juhtimisel oleks adekvaatne. See tähendab, et me saame loomulikult aru, et Saksamaa on 55 korda suurem, kui Eesti ja tal on õigus suuremale otsustusõigusele. Aga me tahame, et meie väikeses osas oleks meil selged reeglid, mida me otsustada saame ja kuidas me Euroopa asjades kaasa räägime. Peaasi, et meie osalus ei kujuneks sümboolseks, näiliseks, vaid küll väikeseks, aga täpseks ja asjalikuks. Euroopa asjade üle otsustamise tulevase mehhanismi kujundamisel on väga suur roll Euroopa tuleviku konvendil, kuhu meid juba on kaasatud.

Head sõbrad,

Euroopa tulevik on peatselt sama mis Eesti tulevik. Oleme viimastel kuudel tihti rõhutanud, et osalemine EL tuleviku konvendis on Eestile reaalne võimalus mõjutada Euroopa tulevikku.

Selle võimalusega kaasneb mõistagi, nagu alati, ka vastutus. Me peame aru saama, et pikemas perspektiivis saab Eesti riigil hästi minna vaid siis, kui Euroopal läheb hästi.

Selleks, et Euroopal läheks hästi, on vajalik muuta otsusetegemise süsteemi tõhusamaks. Alustada tuleks pädevuse jaotusest Euroopa Liidu ja liikmesriikide vahel - senisest täpsemalt peaks olema määratletud, kes mille eest vastutab. Valdkondades, kus on otsustatud teha otsuseid ühiselt, tuleb efektiivse otsusetegemise huvides aktsepteerida üldreeglina kvalifitseeritud enamushälte kasutamist. Vaatamata sellele reeglile pean ma siiski oluliseks konsensusliku läbirääkimiste stiili jätkumist ka tulevikus, et vastu võetud otsused peegeldaksid võimalikult paljude liikmesriikide arvamusi.

Kõigi liikmesriikide huvides on see, et vastu võetud otsuseid ka võrdsetel alustel järgitaks. Seda aitab kõige paremini tagada tugev Euroopa Komisjon. Ma leian, et komisjoni tugevuse ja legitiimsuse tagamiseks peaks kõigil liikmesriikidel olema komisjonis oma volinik. Piisavate töörüistadega varustatud ja laiapõhjaline komisjon suudaks edendada riikide ühishuvi ja olla integratsiooni mootoriks.

Lisaks tõhususele peab osalemine EL otsusetegemise protsessis olema Eesti elanikele legitiimne ja arusaadav. Rahva osalemist on kõige parem ka tuleviku Euroopas tagada nii nagu seda on tehtud viimased pool sajandit - läbi rahvusparlamendi. Seetõttu pean oluliseks tagada Riigikogu aktiivne kaasatus Eesti seisukohtade kujundamisse Euroopa Liiduga liitumise järel.

Head sõbrad,

Täna on väitlus Euroopa Liiduga liitumise üle sisemine asi. Ühed ütlevad - liitume, ja nii kiiresti kui võimalik. Teised ütlevad - liitume, aga läbirääkimised on nii kehvasti läinud, et tuleb veel aega võtta, pole selle liitumisega kiiret kusagile. Kolmandad, tõsi, neid on vähe, on sootumaks Euroopa Liiduga liitumise vastu. See kõik saab mööda, kui rahvaküsitus, valitsus ja Riigikogu on lõpliku otsuse langetanud. Siis, pärast seda otsust, oleme me teises olukorras. Ja see juhtub, muide, üsna varsti. Täna mõtleme - nendel seal Pariisis, Londonis, Berliinis. Homme mõtleme - meil Berliinis, Pariisis, Londonis. Ja meie rahvuslike huvide kaitsmine sõltub sellest, kuidas suudame anda oma panuse nii Euroopa majandusse, kultuuri kui ka juhtimisse.

Valitsus paneb tänasele arutelule suuri lootusi. Me ootame Riigikogult asjalikke ettepanekuid ning tagasisidet valitsuse tegevusele.